

סימן יז

תשובה להנ"ל.

ה. אם נשים חייבות בשמו"ת.

תשובה: הנה לפי המתבאר לעיל שיש כמה טעמים לחייב קריאת שמו"ת א. הטעם לקריאת שמו"ת הוא כנגד הקוראים דהיינו הקורא והש"ץ ואחד תרגום כנגד המתרגם. ב. וי"א כנגד לימוד תורה עיין בלבוש. ולפ"ז מכיון שאשה אינה חייבת בלימוד תורה לכן יש לפוטרה משמו"ת. וכ"כ בשו"ת משנה הלכות ח"ו (סימן ס) שנשים פטורות משמו"ת וז"ל הנה פשוט דנשים פטורות והלא שמו"ת הוא בכלל לימוד התורה לכמה פוסקים והלא נשים פטורות מלימוד התורה ולדעת הראשונים אסורות ללמוד והרי הוא כאלו מלמדה תפלות עיין סוטה (כא). ואפילו לשיטת הרמב"ם (פ"א הי"ג מהלכות ת"ת) דתורה שבכתב לא ילמד אותה לכתחלה ואם למדה מעצמה אינו כמלמדה תפלות אבל הרי עכ"פ לכתחלה אין לו ללמדה וצו חכמים שלא ילמד את בתו תורה וא"כ היאך תקנו לה חיוב שמו"ת ולכן היא פטורה מקריאה זו.

ב. ומיהו לענין לימוד מצות דידהו נשים חייבות. ועיין ספר חסידים (סימן שיג) חייב אדם ללמוד לבנותיו המצוות כגון פסקי הלכות ומה שאמרו שהמלמד לאשה תורה כאלו מלמדה תפלות זהו עומק תלמוד וטעמי המצות וסודי התורה אותן אין מלמדין לאשה, אבל ההלכות מצות ילמד לה שאם לא תדע הלכות שבת איך תשמור שבת וכן כל המצות כדי לעשות להזהר במצות שהרי בימי חזקיה מלך יהודה אנשים ונשים גדולים וקטנים ידעו אפילו טהרות וקדשים וזהו הקהל את העם האנשים והנשים והטף. ועיין שם במקור החסד (אות ב) שכתב דבמשנ"ח כתב שדעת הרמב"ם בהלכות ת"ת שתורה שבכתב מותר ללמדן. ובספר כסא רחמים (עמ"ס ד"א) כתב שהרמב"ם לא קאמר רק שבדיעבד לא הוי כמלמדה תפלות אבל לכתחלה אין ללמדה גם תורה שבכתב וכן מבואר בספר הקנה מצות

ת"ת. ועיין ברכות (מט.) תורה ומלכות לפי שאינן בנשים וכו' משמע גם בתושבע"פ. ועיין מגילה (טו:) מה ראתה אסתר שזימנה את המן רי"א מבית אביה למדה שנאמר אם רעב שונאך האכילהו לחם, וברש"י מבית אביה למדה שמעה התנוקות אומרים כן היינו שלא למדוה ביחוד. ועיין שו"ת מהר"י אסאד יו"ד (סימן מח) ועמודי אור (סימן ג) ועיין שטמ"ק כתובות (כח ד"ה ולא והתניא וכו') ובט"ז יו"ד (סימן רמו סק"ד) עכ"ד ע"ש. א"כ מאחר וחזינן דנשים אינם חייבות בלימוד תורה לכן הם פטורות משמו"ת. וכ"כ בשמירת שבת כהלכתה (פרק מב אות ס) וכתב ומ"מ טוב שתשמע קריאת התורה בבית הכנסת ע"ש. וכ"כ בילקוט יוסף (סימן רפה אות ט) שנשים פטורות משמו"ת. וכתב הטעם כנ"ל דכיון דעיקר התקנה לקרוא שמו"ת הוא כדי ללמוד את התורה ולהבינה וכיון שנשים פטורות ממצות לימוד תורה פטורות גם משמו"ת ואף לפוסקים שכתבו שאשה צריכה לשמוע קריאת התורה עיין במג"א (סימן רפב סעיף ג סק"ו) שכתב מרן הכל עולים למגין שבעה אפילו אשה. כתב שמזה משמע שנשים חייבות לשמוע קריאת התורה בשבתות וכן מפורש במסכת סופרים (פרק יח הלכה ד) ועיין בחיד"א שם שכתב שלשון חייבות לשמוע קריאת התורה כאנשים שאמרו במסכת סופרים לאו דוקא הוא, שהרי הנשים פטורות מתלמוד תורה, אלא מנהג טוב בעלמא הוא ולכן פשטה ההוראה בכל גלילותינו שאין הנשים הולכות לשמוע קריאת ס"ת בעזרת נשים אלא איזה זקנות וגם הן אינו בדרך קבע ע"ש. ועכ"פ בג"ד יודו דפטורה מלקרוא שמו"ת שבקריאת ס"ת הוא דין מיוחד שמצוה לשמוע כמו מצות הקהל ובפרט לדין דנקטינן שאין הנשים חייבות כלל בשמיעת קריאת התורה. עיין שו"ת יחיה דעת ח"ד (סימן כג) מה שכתב בזה לכן בודאי שאינן חייבות בשמו"ת עכת"ד ע"ש. והיינו כנ"ל שאין הנשים חייבות בשמו"ת.

ג). וראה עוד בערוך השלחן (סימן רפב אות יא) שכתב ודע דנמצא במסכת סופרים (פיח ה"ד) שנשים חייבות לשמוע קריאת ספר כאנשים וכו' ומן הדין הוא לתרגם לעם לנשים ותנוקות כל סדר ונביא של שבת לאחר קריאת התורה עכ"ל. וכתב ונ"ל דלאו חיוב גמור קאמר אלא דומיא דתנוקות שהרי פטורה מת"ת, ועוד דאין לך זמן גרמא יותר מזו ומה שאשה עולה למגין ז' כבר כתבו התוס' בר"ה (לג.). סד"ה הא, דזהו כמו שמברכות על כל מ"ע שהז"ג או דמיירי בזמן המשנה שלא כל העולים היו מברכים ועוד דברכות אלו אינם משום ת"ת ע"ש. ואין לדמות למצות

הקהל שצותה התורה הקהל את העם האנשים והנשים והטף שזו היא מצוה מיוחדת פעם לשבע שנים שהיה המלך בעצמו קורא ספר משנה תורה שהם דברי כבושין אבל שנאמר שמחוייבות בכל שבת בקריאת התורה ודאי הוא מילתא דתמיה ומעשים בכל יום יוכיחו וע"פ רוב א"א להן לשמוע אלא המ"ס אומר ע"ד המוסר בזמן שהיו מתרגמין שנכון לתרגם לפניהן ולפני התינוקות להשריש בלבן יראת ה' ואהבתו יתברך ועיין מג"א (סק"ו) שמסתפק בזה ולענ"ד ברור כמ"ש דומיא דתנוקות. וכ"כ הפרישה עכ"ל ע"ש.א"כ חזינן דגם בקריאת התורה אינם חייבות לשמוע מצד הדין ורק אם שומעות יש להם בזה מצוה אבל בחיוב לימוד תורה אין הם חייבים ולכן פטורים הם משמו"ת כנלענ"ד ע"פ דברי הפוסקים הנ"ל.

בסיכום:

אף שיש דיעות שיש חיוב במקצת על הגשים לשמוע קריאת התורה בשבתות מ"מ בקריאת שמו"ת פטורות מכיון שאינם חייבות בלימוד התורה.